

Opetaja pojana mäletan gümnaasiumi peaaegu sama kaua, kui ennastki mäletan. Näiteks jõuluvana meil kodus ei käinud, tema juurde tuli minna koolimajja. Ja vist sealt ongi mu esimene koolimälestus.

Salmid olid hoolega pähe õpitud, isaga mitu korda üle korratud, nii et mingit põhjust jõuluvana karta polnud.

MÄLESTUSKILDE

Ometi oli kõik uus ja kanges- ti suurejooneline: avar aula, kuusk nurgas, lava ees laudadel värvilised kommikotid ja siis muidugi see valges kuues pika habemega vanamees. Ei, ega ma kartnud! Hakkasin julgelt peale, siis aga tekkis tõrge — mitte ei tule meelde! Nii ma lavalt saali hõikasingi: «Isa, kuidas edasi oli?» Mitte ei saanud aru, miks nad seal kõik naerma ja plaksutama hakkasid. See oli mu esimene esinemine kooli laval ja ühtlasi esimene aplaus.

1935. aasta sügisel sai minust koolipoiss tollases Haapsalu II Algkoolis ehk Mutikoolis. Koolijuhataja preester Mutt andis meile usuõpetust ja laulmist. Et ta ise lauldes suu viltu vedas, laulsime varsti meiegi viltuste suudega.

Algkooli aegadest on meeles loodusloo õpetaja Juhan Allpere ehk «Juss», kes meile ka matemaatikat ja füüsikat andis. Temaga koos said Haapsalu ümbruse metsad ilupris selgeks ja küllap on siiski tema «süü», et ma isa eeskujul bioloogia- ja keemiaõpetajaks hakkasin. Isa oli gümnaasiumiõpetaja, kuid suri selleks ajaks, kui mina Wiedemanni tänava koolimajja asusin. Mõjutaja pidi keegi teine olema.

Gümnaasiumi õpetajad olid põhiliselt mehed, kõik isiksused. Ühelt 30-ndate aastate õpetajate fotolt vaatab vastu vaid üks naine — tütarlaste

võimlemise õpetaja preili Arumaa ehk «Kits».

Poistele andis võimlemist «Tursk» ehk härra Roosimägi. Tal olevat olnud saapad nagu tursapead, sellest see nimi.

Leonid Jüris ehk «Paukus» andis meile matemaatikat, vanemates klassides ka füüsikat. Seletused olid väga head ja nii levis arvamus, et Pauku-

katte, ikka tuleb välja «Ma tulen taevast ülevalt!».

Hoopis paremal arvamusel oli minust vist meie klassijuhataja Gerta Püss. Kui tema meile laulmist õpetas, laulsin kooli kooris. Täna 45 aastat tagasi laulsime kooli 25. aastapäeval koguni klassikat Haapsalu Jaani kirikus.

Üks lõpmata muhe mees oli meie Karla — joonistamise ja tööõpetuse õpetaja Karl Karus. Ega ta meist muidu jagu saanud, kui jutustas tundides oma seiklustest Vabadussõjas, millest ta koolipoiste pataljonis osa võttis. Hiljem olen kuulnud laulusõnu «kes veerand uskus, rumal on ja poole petta saanud». Küllap oleksid need sõnad ka Karla juttude kohta kehtinud, sest vaevalt ta nii suur kangeline oli, kui juttudest paistatavõis.

Sõjajärgsetest õpetajatest meenub ennekõike Sillandi Volli, kes väga noore mehena jättis TPI pooleli ja tuli meile matemaatika-, füüsikaõpetajaks. Ausalt öelda õppisime temaga koos, sest õpetajakogemusi tal tollal polnud. Aga mälu oli tal fenomenaalne.

Kirjandust õpetas «Alfi» — Alfred Sibul. Õnneks ei õpetanud ta ainult kirjandust, tema tundides õppisime ka elu tundma. Meenub «tõsine» probleem, mida tunnis arutasime — kuidas küll siilid paarituvad. Alfi oli ka suur teatrisõber ja praegune kooliteater võib Alfit lugeda üheks oma alusepanijaks. Vähemalt kaudselt.

Varsti sai ka minust sama kooli õpetaja. Poole sajandiga on nähtud palju õpetajatüüpe, igal ajal oma veidrused. Vahel on tunne, et praegustel õpilastel pole meenutada nii eredaid isiksusi, kui olid meie õpetajad. Aga mine tea? Võib-olla räägitakse järgmisel sajandil näiteks Mati Kammistest või Henn Klippbergist? Ja ega sedagi tea, mida Viktor Nelikust arvatakse.

Viktor NELIK

Omaette kuju oli ladina keele ja ajalooõpetaja Kusta Kooskora ehk «Vana Koss». Ausalt öelda polnud ta õpetamismeetodid eriti efektiivsed, ladina keelest enam on meelde jäänud Kossi ütlemised. Näiteks: «See Nelik ei õpi ladina keelt siis ka ära, kui viimsepäeva tuled paistma hakkavad. Aga jõuab sügis, läheb kohe küünte kribiseses Tartu poole. No, Nelik, mis te sinna Tartusse lähete? Teid ei võta ülikooli kojamehe koer ka jutule, kui te ladina keelt ei oska.»

Olen kihu uhke, et laulmist on mulle õpetanud Cyrillus Kreek ise, hilisem konservatooriumi professor. Ainult et tema hinnang minu muusikalistele võimetele oli hävitav: «Anna sellele Nelikule noodid õiget- või tagurpidi